

Forum Beneficiale, Sive Quæstiones & Responsa Canonica

Materiam De Beneficiis Universam Ex Beneficialistarum tam antiquorum, quàm recentiorum placitis complectentia. Opus methodo novâ, & clarâ in tres digestum Partes ... accuratè, ac copiosè instructae

De Provisione Et Obtentione Beneficiorvm

Leuren, Peter

Coloniæ Agrippinæ, 1704

545. Qvæ beneficia reserventur per regulam 2.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74485](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74485)

super Chok. quod quo ad retentionem secundi soleat quandoq; Papa dispensare ob merita personæ, vel tenuitatem proventuum (cujus dispensationis clausulas ibidem refert) in quo casu dicta reservatio, uti dictum ante, suspenditur.

17. Inducit insuper dicta *Extravagans* præter vacationem & reservationem utriusque beneficii inhabilitatem perpetuam personæ (nimirum quæ cum secundo beneficio retinere intendit primum) tam ad Ordines, quàm ad quævis alia beneficia obtinenda. Porro notandum, quod & ipsa hæc *Extrav.* exprimit, per Ordinarios, de quibus in illa, intelligi Episcopos, in quorum diocesis beneficiis hujusmodi, vel eorum aliqua aut ipsi, qui ea dimittere debent, existunt & commemorantur: debeantque hi ipsi Ordinarii, quamprimum possunt, de beneficiis istis tam dimissis quàm perditis (quia non dimiserunt, adeoque ipso jure illis privati sunt) Sedem Apostolicam certificare, ut hæc de iis disponere possit. Item, quod beneficia Ecclesiastica, quomodocunque nuncupata, illa hic dicantur curam animarum habere, quæ parochias habent, in quibus cura animarum, non per vicarios perpetuos, sed per rectores aut ministros ipsorum beneficiorum, vel eorum temporales vicarios exercetur. Item quorū ministris ratione beneficiorum hujusmodi competit visitare, inquirere, procurationes recipere, censuras infligere, & ab his absolvere, vide Pirh. *de præb. n. 342.* ubi etiam numeris antecedentibus & consequentibus alias refert *Extrav.* beneficiorum reservatorias.

Questio 544. Reservationes ille contentæ in binis illis Extravagantibus, fundatæ nimirum in affectuone beneficii incompatibilis cum priori, vel etiam in intentione retinendi simul prius habitum, vel in quo provisio facta contra decreta Trid. ut intrent, qualiter probandum sit factum, ex quo illa resultant, ab eo, qui hujusmodi beneficia reservata impetrat à Papa?

Respondeo, debere ab illo clarè & perspicuè deduci, & plene justificari factum illud, propter implicitum præjudicium alterius. Lott. *cit. q. 30. n. 7.* Garc. *p. 11. c. 5. n. 42. & 43.* citans pro hoc aliquot claras Rotæ *decis.* Et hinc, si imperrer beneficium tanquam vacans ob affectuonem alterius incompatibilis, minimè jvari per testes ex publicâ voce & famâ, aliâve probatione semiplenâ, Lott. *ibid. n. 8.* Nec satis erit probare factum affectuonis, nisi etiam certificet perceptionem fructuum, Lott. *n. 9.* Garc. *n. 44.* juxta Rotæ decisionem, quam tamen ait, non videri sibi veram, si requiratur actualis perceptio fructuum. De cetero bene justificato hujusmodi affectuonis facti, plene intrent reservationes hujus regulæ. Lott. *n. 24.* Neque etiam excusari possit, qui affectus fuisse incompatibile per affectuonem de facto; ne stultus videretur melioris conditionis quàm sapiens; cum possessio injusta & perperam accepta in odium capientis habetur pro justa & legitima. Lott. *n. 25. & 26.* Hoc ipsum tamen, nempe affectuio de facto, seu injustè capta possessio non est sufficiens ad inducendū effectum execrabilitatis, seu reservationem inductam per *Extrav. Execrabilis*, ita ut sic amissum censetur utrumque beneficium; ut enim sit locus dictæ *Extrav.* exigitur in specie, ut quis contendat retinere primum. Lott. *n. 27.* citans

Cassad. Lap. Rot. &c.

PARAGRAPHVS V.

De reservationibus contentis in regula secunda & tertia.

Questio 545. Quæ beneficia reserventur per regulam secundam?

1. **R**espondeo reservantur primò Ecclesiæ Patriarchales, Primatiales (quæ vox majoris lucis gratiâ, nimirum ut expressè Ecclesiæ Primatum, seu primatiales comprehenderentur, adjecta fuit modernis regulis, dum in antiquioribus non reperitur, ait Chok. *ad reg. 2. n. 7.* qui scripsit ad regulas cancell. editas à Paulo V. ut ipse *in rubrica regularum*) Episcopales, nec non omnia virorum monasteria, valorem annum hanc de monasteriis non quibuscunque, sed iis solum, quæ monachis destituta, vel solita dari in commendam, dicta alias Consistorialia; ed quod de iis consistorialiter perviam scedula provideri solent. Chok. *ad hanc reg. n. 20.* citans Gomez. *in sine. q. 45. de Surrogat. collig. Mandos. ad hanc reg. q. 3. n. 3.* Germon. *de indulg. Card. §. regularia. n. 7.* Castrop. *n. 3.* citans insuper Azor. *ubi ante. c. ult. n. 10. & Gonz. gl. 51. n. 50. & 59.* Quartò hæc reservatione non derogari juri, quod habent Reges, sive ex privilegio, sive ex consuetudine ad nominandum seu presentandum in dictis Ecclesiis, Garc. *p. 5. c. 1. n. 219.* citans Rebuff. *in pr. 3. part. signature n. 64.* Covar. *pract. qq. c. 36. n. 2. & 6.* Castrop. *loc. cit. n. 2.* citans Barb. *de pot. Ep. p. 3. alleg. 57. n. 85.*

2. Circa quod notandum Primò, hanc reservationem inductam ad vitandas discordias, contentiones & lites, quæ ex electione canonicorum oriuntur, Castrop. *p. 18. n. 2.* Secundo reservari hæc Ecclesiis majori cum latitudine, quàm reservantur per *Extrav. ad regimen.* & regulam primam, dum ibidem reservata non sint, nisi quatenus vacaverint. Castrop. *ibid. ex Azor. p. 2. l. 6. c. 30. q. 10.* Tertio, intelligendam reservationem hanc de monasteriis non quibuscunque, sed iis solum, quæ monachis destituta, vel solita dari in commendam, dicta alias Consistorialia; ed quod de iis consistorialiter perviam scedula provideri solent. Chok. *ad hanc reg. n. 20.* citans Gomez. *in sine. q. 45. de Surrogat. collig. Mandos. ad hanc reg. q. 3. n. 3.* Germon. *de indulg. Card. §. regularia. n. 7.* Castrop. *n. 3.* citans insuper Azor. *ubi ante. c. ult. n. 10. & Gonz. gl. 51. n. 50. & 59.* Quartò hæc reservatione non derogari juri, quod habent Reges, sive ex privilegio, sive ex consuetudine ad nominandum seu presentandum in dictis Ecclesiis, Garc. *p. 5. c. 1. n. 219.* citans Rebuff. *in pr. 3. part. signature n. 64.* Covar. *pract. qq. c. 36. n. 2. & 6.* Castrop. *loc. cit. n. 2.* citans Barb. *de pot. Ep. p. 3. alleg. 57. n. 85.*

3. Secundo reservantur dignitates & beneficia omnia spectantia ad collationem, presentationem, electionem, & quamcunque aliam dispositionem Primatum, Archiepiscoporum, Episcoporum, Abbatum aliorumque quoruscunque collatorum ac collatricum, sæcularium & regularium, quæ post dictorū collatorum obitum, aut Ecclesiarum seu monasteriorum, vel aliarum suarum dignitatum dimissionem, amissionem, vel privationem seu translationem, vel alias quomodocunque, usque ad provisionem successoris in eisdem Ecclesiis, monasteriis, dignitatibus, Apostolicâ auctoritate faciendam, adeptamque ab eodem successore pacificam possessionem vacant, & vacabunt imposterum.

4. Circa quæ notandum primò, hanc, uti & sequentem contentam in hac regula reservationem, esse inductam à Pio V. quam postmodum alii ipsius successores laudarunt, & regulis cancellariæ à se editis inseruerunt. Chok. *ad hanc reg. n. 8.*

5. Secundo Notandum, extendi hanc reservationem quoque ad ea beneficia, quæ jure devoluto spectabant ad Episcopum, Archiepiscopum &c. reservantur enim hæc regulâ beneficia quomodolibet spectantia ad collationem Episcopi; terminus autem ille quomodolibet videretur comprehendere

non

non solum pertinentia ad collationem Episcopi jure proprio, sed & jure devoluto. Castrop. *loc. cit.* n. 7. ex *Garc. p. 5. c. 1. n. 256.*

6. Tertio extendi illa ad beneficia vacantia post renuntiationem Episcopatus ad missam à Papa, & post translationem ad alium Episcopatum, etiam antequam talis Episcopus noticiam habeat admissa suae renuntiationis, aut facta translationis sui; eò quod licet, dum dictam noticiam non habet, pergere possit administrare Episcopatum, beneficia tamen conferre nequeat, cum hæc inter fructus Episcopi numerentur, qui à die admissæ renuntiationis vel translationis Episcopo non debentur. *Garc. loc. cit.* n. 246. & ex eo *Castrop. loc. cit.* n. 6. ait tamen *Garc. n. 247.* hoc ipsum non habere locum in beneficiis simultaneæ collationis divisæ per turnos vacantibus in turno Episcopi, durante penes illum administratione Episcopatus, usque ad noticiam admissæ renuntiationis vel translationis, eò quod alias pertinerent ad collationem Capituli.

7. Quarto sic limitandum, ut non intret, ubi collatio beneficiorum spectantium alias ad collationem Episcopi, sede Episcopali vacante, spectaret ad alium, & non reservaretur successori futuro; cum hæc regula non intendat tertio præjudicare. *Garc. cit. c. 1. n. 244.* citans *Rot. in una Gerundensi beneficii. 31. maji 1600.*

8. Quinto sic limitandam hanc reservationem, ut ipsamet haberet regula, & declarant *Castrop. n. 4.* *Garc. loc. cit. n. 22. 9.* *Barbos. ubi ante. n. 90.* ut non intret, dum provisio dictorum beneficiorum non spectat integrè & privativè ad Archiepiscopos, Episcopos &c. sed v. g. presentatio vel electio sit penes alios, & confirmatio, vel institutio penes Episcopum; dum provisio est penes Episcopum & simul apud alium, v. g. Capitulum; non enim tunc beneficia dicta censentur reservata, si vacent vacante Sede Episcopali, Abbatiali, ne vel sic quoque juri alterius, quam Ordinarii derogetur, quod pontifex non intendit, dum solum jus quod Ordinarii illis morientibus, renunciantibus, amittentibus suas Ecclesias competeat, avocare sibi velit. Unde etiam in casu, quo provisio beneficiorum (dum ea perinet ad Episcopum & Capitulum) divisa est inter Episcopum & Capitulum per turnos, ita ut uno mense provideat Episcopus, altero Capitulum, reservatum non est beneficium vacans vacante Episcopatu, non solum tunc, quando turnus spectaret ad Capitulum, sed etiam ubi is spectaret ad Episcopum; eò quod in hoc casu, deficiente Episcopo, succedat jure proprio Capitulum in collatione talis beneficii; quia jus illud conferendi beneficium jure communi Episcopo & Capitulo unicum & indivisum est, & solum ex concordia exercitium dividitur per turnos; adeoque deficiente Episcopo, jus integrum in Capitulo radicatur, & sic in reservatione beneficiorum pertinentium ad provisionem Episcopi tale beneficium comprehenditur nequit. *Garc. loc. cit. n. 235.* (ubi etiam *num. sequentibus*, potissimum *n. 238.* pulchrè explicat, qualiter proprietates juris in dicto casu maneat indivisa, & Capitulum Sede vacante utatur jure suo. Item *n. 243.* qualiter provisiones tum factæ à Capitulo, Sede vacante, neutrius turnum consumant, aut alterent) *Chok. ad reg. 2. n. 13.* *Castrop. loc. cit. n. 5.* citans pro hoc *Gonz. gl. 45. n. 49.* *Barb. alleg. 57. n. 90.*

9. Contrarium dicendum (vimirum intrare reservationem hanc, & reservatum esse beneficium tale vacans vacante Episcopatu) ubi etiam non

tantum exercitium, sed etiam ipsum jus conferendi divisum esset inter Episcopum & Capitulum, ut deficiente Episcopo, de eo providere nequiret Capitulum, sed ad futurum Episcopum spectaret. *Castrop. ibid. Garc. n. 244.* *Barb. n. 90.*

10. Quod si tamen ad Episcopum solum spectaret electio, nominatio seu presentatio personæ, quamvis collatio seu institutio pertineret ad alium, vel etiam communis esset Episcopi & aliorum, adhuc intraturam hanc reservationem, & esse tale beneficium vacans, Sede Episcopali vacante, reservatum Papa (sicut è contra, ut jam dictum, dum presentatio vel electio pertineret ad alium, & confirmatio, vel institutio, vel collatio ad Episcopum, non intraret hæc reservatio) tenet *Garc. loc. cit. n. 230.* & *231.* eò quod attendenda sit prima dispositio beneficii. Item intrare reservationem hanc, dum Episcopus habet conferre, non tamen sine consilio aut consensu alterius, tradit *ibidem Garc. num. 233.*

11. Sexto sic ulterius limitandam, ut non extendat se ad beneficia, quorum collatio spectat ad dignitatem aliquam, dum ea ipsa dignitas reservata non est Papa (puta quia non est prima post pontificalem, neque vacavit in mensibus reservatis) cum dicatur in regula: *vacantia usque ad provisionem successorum ad eadem Ecclesias, dignitates &c. faciendam auctoritate Apostolica.* *Castrop. n. 8.* citans *Garc. ubi supra num. 256.*

12. Septimo sic etiam limitandam, ut dum dicitur in ea, quod reserventur beneficia vacantia tempore, quo vacat Episcopatus, & successor de novo provisus non capit possessionem; subintelligatur, nisi de novo provisus, sit Cardinalis; Cardinales enim ratione hujus supremæ dignitatis, providere possunt beneficia eò ipso, quod à Papa hæc dignitate provisus sint, etiam absque literis ostensis, & capti illius possessione. *Castrop. loc. cit. n. 4.* ex *Gonz. gl. 24. n. 6.* ait tamen *Garcias n. 233.* se valde dubitare, num non etiam comprehendantur Cardinales; cum regula 67. hanc comprehensionem videatur valde urgere.

13. Octavo, ut locum non habeat hæc regula, tam quoad hanc posteriorem sui partem, quam quò ad primam in Germania, utpote in qua per concordata (servatis tamen modificationibus in iisdem concordatis contentis) admittitur libera electio Archiepiscoporum, Episcoporum, Abbatum, & ad monasteria, etiam immediatè subjecta Sedi Apostolica, nisi in casibus exceptis in *Extrav. ad regimen.* hæc enim *Extravagans* ipsi concordatis inserta est; quoad alias verò dignitates & beneficia quæcunque, tam regularia quam secularia (exceptis majoribus dignitatibus post pontificalem in Cathedralibus & principalibus in Collegiatis) reservat ea omnia sibi Papa in dictis Concordatis, dum vacaverint in mensibus Januarii, Martii, Maji, Julii, Septembris, Novembris. Item electi Episcopi alique collatores provident de beneficiis ad suam collationem spectantibus, dum ea vacare contigerit Sede vel dignitate vacante. *Chok. ad hanc regulam. n. 2.* & ex eo *Pirh. de prab. n. 347.*

14. Sed neque regula hæc ligat Gallos propter similia concordata, vi quorum Rex nominare potest ad Archiepiscopatus, Episcopatus, Abbatias, monasteria; ita ut ea dein Papa nominatis conferat. *Chok. loc. cit. n. 18.* qui etiam *n. 3.* ait, Regem Galliz jure, ut vocant, Regalia (quod est species quædam juris patronatus excellentioris) vacante

Sede Episcopali, Ecclesie proventus administrare, beneficiaque ipso facto vel jure vacantia, quamdiu Ecclesia pastore suo viduata, conferre, fundareque se in hoc Gallos antiquissima consuetudine, & Pontificum indulgentia ac privilegio, ob ingentes donationes & fundationes Ecclesiarum ab eorum Regibus factas. citatque *ibidem* plures, qui de hoc Regalium jure scripserunt.

Questio 546. Quae beneficia reserventur per regulam tertiam?

1. Respondeo primò: reservantur omnes dignitates majores post pontificiales in Ecclesiis Cathedralibus, etiam Metropolitanis & Patriarchalibus, nec non valorem 10. florenorum auri communi aestimatione excedentes principales in Collegiatis Ecclesiis.

2. Circa quod observandum primò, quòd dum dicuntur reservari omnes dignitates majores in Cathedralibus, & omnes principales in Collegiatis, tò omnes respiciat pluralitatem Ecclesiarum, non verò pluralitatem dignitatum majorum vel principalium ejusdem Ecclesie, esto plures sint in eadem Ecclesia, quae sint & vocentur majores vel principales. Ita ut reserventur, etiam si sit unica dignitas major in Cathedrali, & principalis in Collegiata. *Garc. p. 5. c. 1. n. 264. Castrop. p. 19. n. 13. citans Barb. de potest. Episcopi. alleg. 57. n. 200. & Gonz. gl. 21. n. 7.* Quòd si tamen in eadem Ecclesia essent duae vel plures dignitates aequè praecipuae ac principales, omnes censentur hanc reservatione comprehensa; cum non appareat ratio, cur potius unam, quam aliam afficiat. *Garc. ubi ante. n. 201.*

3. Secundò observandum, intrare hanc reservationem in dictis Ecclesiis, esto in iis non sit, nisi unica dignitas. *Garc. n. 267. Castrop. n. 4. Lott. l. 2. q. 33. n. 30.* dicens, hanc sententiam hodie dum esse receptiorem & tenendam. citant hi tres *Simon. q. 85. n. 4. Gonz. gl. 9. §. 4. n. 18. & Rotam in una Turritana Archiepiscopatus. 7. Maji 1574. contra Gomes. de respectivis. n. 46. & Zerol. in pr. P. 1. v. dignitas. §. 1. Mandos. Card. Felin. Milis. & alios, quos citat Chok. ad hanc reg. n. 24. plura pro hoc argumenta citat Simonet. cit. q. 85. n. 5. 6. 7. licet enim tò major, & tò principalis utpote termini comparativi, saepe supponant positivum, respiciantque alia, respectu quorum majoritatem & principalitatem habeant, saepe tamè non nisi pro positivo accipiuntur, uti & terminus ille *primogenitus*, ut pulchrè declarat *Parladorus l. 1. reru quotidian. c. 7. & Alciat. in l. illa verba. & l. proximus. de verb. signif. non enim sumuntur tam positivè, quam negativè, ut sensum habeant: illa est suprema & major dignitas, quae nulla major est. Castrop. loc. cit.**

4. Tertio notandum, quòd si prima dignitas unita est Capitulo, non subjacet huic reservationi; quia vi unionis quasi consopitur, & reputatur, ac si non esset; proinde dignitas, quae in ordine ei succedit, reputabitur prima, & huic reservationi subjacebit. *Garc. n. 269. citans pro hoc Rot. in Verdu. Diaconatus. 9. Martij. 1580. Castrop. n. 5. citans Barb. n. 102. Riccium &c.*

5. Quarto observandum, simili ratione, ubi prima seu major ex concurrentibus dignitatibus est expers reservationis, puta, si esset de jurep. Laicalis, majoritas hac nihil penderetur, quo minùs ei in ordine ad effectum hujus reservationis succederet altera. *Lott. l. 2. q. 33. n. 34. citans aliquot Rota decis.*

6. Quintò observandum, ut dignitas subjaceat

reservationi, debere esse actu, & non solum in potentia primam; sic casu quo dignitas aliqua erecta vel erecta esset in primam sub conditione aliqua, quae tempore illius dignitatis necdum erat purificata: Item si esset erecta in primam seu majorem, habendam pro tali non nisi post mortem obtinentis nunc primam non subjacebit huic reservationi. *Garc. n. 257. citans Gonz. gl. 51. n. 58. Castrop. n. 2. qui etiam addit, procedere, licet in erectione adjecta sit Clausula: ex nunc prout ex tunc: cum clausula haec, etsi efficax sit ad retrahendum effectum à die data, hoc intelligendum tamen non sit, nisi quando conditio purificata. Addit tamen *Garz. n. 258. & ex eo Chok. l. c. n. 22. quòd, si tamen dignitas talis, quae tempore vacationis necdum erat prima, ante provisionem verò effecta est prima (quia forè jam impleta conditio, vel mortuus est, qui dignitatem alias primam obtinebat) adhuc fore subjactam huic reservationi; uti & è converso, dum dignitas, quae modò actu est prima, post vacationem impotterum desinet esse prima, & ipsa adhuc comprehenditur hanc reservatione. *Garc. n. 259.***

7. Sextò notandum, quòd, etsi dignitas aliqua Ecclesie Cathedralis *ibidem* non sit major, si tamen in Collegiata aliquam haberet praerminentiam & jurisdictionem, adhuc subjacta sit huic reservationi, quia absolute est prima in Collegiata. *Garc. n. 260. Castrop. n. 2. citans Gonz. & Barb. Lott. l. 2. q. 33. n. 22. & sic expresse habent ipsa verba hujus regulae, quae per modum appendicis eidem posteriores Innocentio VIII. Pontifices adjeceerunt, ut videre est apud *Chok. ad hanc regulam, num. 16. ubi etiam quòd locum non habeat hac regula in Germania, ubi vi Concordatorum ordinario jure de illis dignitatibus providendum per illos inferiores, ad quos collatio, provisio, praesentatio, electio, seu quaelibet dispositio spectat. Similia habet *ad reg. 8. n. 3. quae, si accipiantur de dignitatibus in Cathedralibus post pontificalem majoribus & principalibus in Collegiatis, patet id manifestè falsum esse, cum expresse in Concordatis Germania, in §. *item placet, sub finem, excipiantur haec dignitates, & Pontifex eas sibi reservet. vide Engels ad tit. de praeb. n. 50. Pirh. ad tit. eundem. n. 362. nisi tamen Ecclesie aliqua de super speciale indultum Apostolicum habeant, g. Salisburgensis & Augustana eligendi Praepositum, ut Pirh. *ibid.* Quòd si autem accipiantur de iis dignitatibus, ad quas in memorata appendice adjecta extenditur hac reservatio majorum dignitatum etiam Cathedralium & principalium in Collegiatis, ad eas dignitates, quae, etsi non sint majores in Cathedralibus, ex Apostolica tamen Sedis indulgentia, vel ordinaria auctoritate, aut consuetudine praescripta, vel aliis quovis modo in Collegiatis Ecclesiis principalem praerminentiam habere noscuntur, ut loquitur dicta appendix, verum est, quòd hac appendix, seu hac regula quòd ad hanc appendicem locum non habeat in Germania; cum per Concordata his dignitatibus provideatur jure ordinario per illos inferiores, ad quos aliàs collatio, praesentatio, vel electio spectat.****

8. Denique notandum ad dignoscendum, quanam sit major vel principalis dignitas, ubi duae vel plures concurrunt, ante omnia spectandum, quid fuerit ab initio constitutum in erectione ipsius Ecclesie aut dignitatis, ut, si de hoc liqueat, ab eo non sit recedendum. *Lott. loc. cit. num. 31. citans Abb. c. de multa. de praeb. num. 22. Cassan. in Catal. gloria mundi. p. 4. consil. 41. Gamb. de auct. Leg. Selv. &c. addit.*